

Startnotitie Omgevingsprogramma Eiland van Maurik

In opdracht van de Gemeente Buren

LOS • ruimte maak je samen

Laatst gewijzigd: 09/12/2025

LOS • ruimte maak je samen

Nieuwe Linie 1-3,
5264 PJ Vught
Tel: 073 - 7113770
info@losruimte.nl
www.losruimte.nl

Tenzij anders vermeld, zijn alle in deze publicatie opgenomen afbeeldingen gemaakt door LOS en mogen zij uitsluitend worden gebruikt met bronvermelding van LOS • ruimte maak je samen.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1.	Aanleiding	5
1.2.	Het doel van het programma	7
1.3.	Afbakening van het gebied	7
1.4.	Status van de startnotitie van het omgevingsprogramma	9
1.5.	Proces	11
1.6.	Leeswijzer	11
2.	Huidige situatie	13
2.1.	Geschiedenis	13
2.2.	Functies	15
2.3.	Verkeer	17
2.4.	Omschrijving van het landschap	19
2.5.	Natuur	21
3.	De verandervraag	23
3.1.	Waterberging	23
3.2.	Energietransitie	23
3.3.	Natuurontwikkeling	24
3.4.	Recreatie	24
3.4.1.	Eiland van Maurik voorziet in de recreatiebehoefte	24
3.4.2.	Veranderingen in dagrecreatie	25
3.4.3.	Veranderingen in verblijfsrecreatie	26
3.5.	Verkeer en bereikbaarheid	27
4.	Kaders voor ontwikkelingen	29
4.1.	Beleidslijn Grote Rivieren algemeen	29
4.1.1.	Wijzigingen in BGR	29
4.1.2.	Welke effecten heeft dat voor het Eiland van Maurik?	31
4.2.	Natura 2000 Rijntakken deelgebied Uiterwaarden Neder-Rijn	32
5.	Denkrichtingen voor de toekomst	35
5.1.	De toekomst van de natuur	35
5.2.	Het ontwikkelen van recreatie	39
5.3.	Denkrichtingen voor verkeer	39
6.	Uitgangspunten voor het omgevingsprogramma	41

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De gemeente Buren wil aan de slag met een gebiedsprogramma voor het Eiland van Maurik. Het Eiland van Maurik is een dynamisch gebied met veel ondernemers en bezoekers.

Afgelopen jaren zijn er meerdere verzoeken binnengekomen van ondernemers voor aanpassingen aan bestaande recreatiebedrijven of voor nieuwe initiatieven. Tegelijk kent het gebied veel kwetsbaarheden in de vorm van natuur en de positie in de hoogwaterproblematiek langs de Rijn. De uiterwaarden van de Neder-Rijn en Lek zijn onderdeel van het Deltaprogramma Grote Rivieren. Rijkswaterstaat, de Provincie en het Rijk kijken dus kritisch mee bij elke ontwikkeling die er op het Eiland van Maurik en omgeving plaatsvindt.

Bij inwoners liggen nieuwe ontwikkelingen gevoelig. Veel inwoners hebben afgelopen jaren hun stem laten horen en wensen geen verdere ontwikkeling die een potentiële toename van verkeer of andere overlast kan opleveren. Ook zijn er inwoners die be-

zorgd zijn over de kwaliteit van de natuur. Hiertoe zijn ook meerdere bewonersgroepen en maatschappelijke organisaties actief.

Ook voor de gemeenteraad is het Eiland van Maurik belangrijk. Tijdens de vaststelling van de omgevingsvisie in juni 2022 gaf de raad aan dat er ter uitwerking van de omgevingsvisie een visie op het Eiland van Maurik moest komen. In de recreatievisie uit 2023 is het Eiland van Maurik opgenomen als een uit te werken programma. Om die reden is het Eiland van Maurik als prioritair programma opgenomen in de notitie 'programma's voor Buren', die door het college is vastgesteld. Alle reden dus om met dit programma te starten en hiervoor een zorgvuldig proces op te stellen.

Afbeelding 1. Luchtfoto met het afgebakende gebied.

1.2. Het doel van het programma

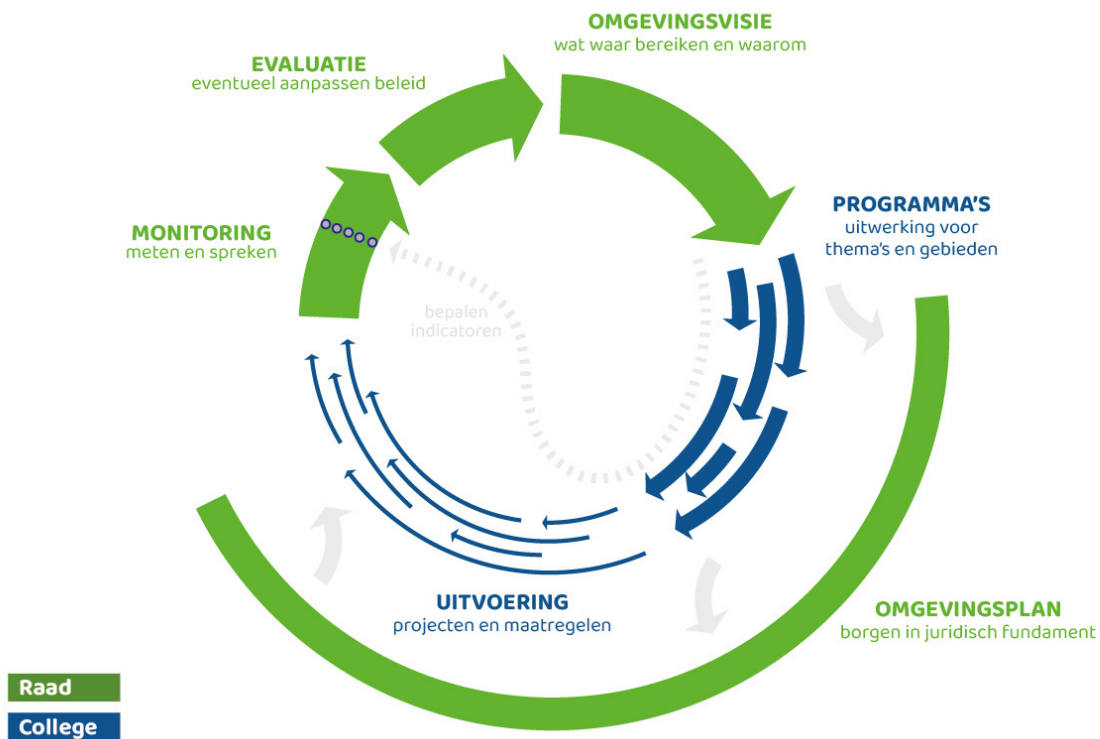
Het doel van het omgevingsprogramma Eiland van Maurik is om:

- Een kader te schetsen waarbinnen nieuwe ontwikkelingen op het Eiland van Maurik kunnen plaatsvinden.
- Voor iedereen een gelijk speelveld te creëren.
- Helderheid voor de lange termijn te geven aan zowel ondernemers, maatschappelijke organisaties als inwoners.
- De juiste bescherming te geven aan de natuur en het landschap.

1.3. Afbakening van het gebied

Het plangebied van het gebiedsprogramma Eiland van Maurik bevindt zich tussen de Neder-Rijn en de Rijnbandijk ter hoogte van Maurik. Het gebied wordt aan de oostkant begrensd door de Veerweg en aan de westzijde tot iets voorbij de voormalige steenfabriek Anker II, waar de Rijnbandijk een 90 graden knik maakt.

Afbeelding 2. De beleidscyclus en de instrumenten visueel weergegeven.

1.4. Status van de startnotitie van het omgevingsprogramma

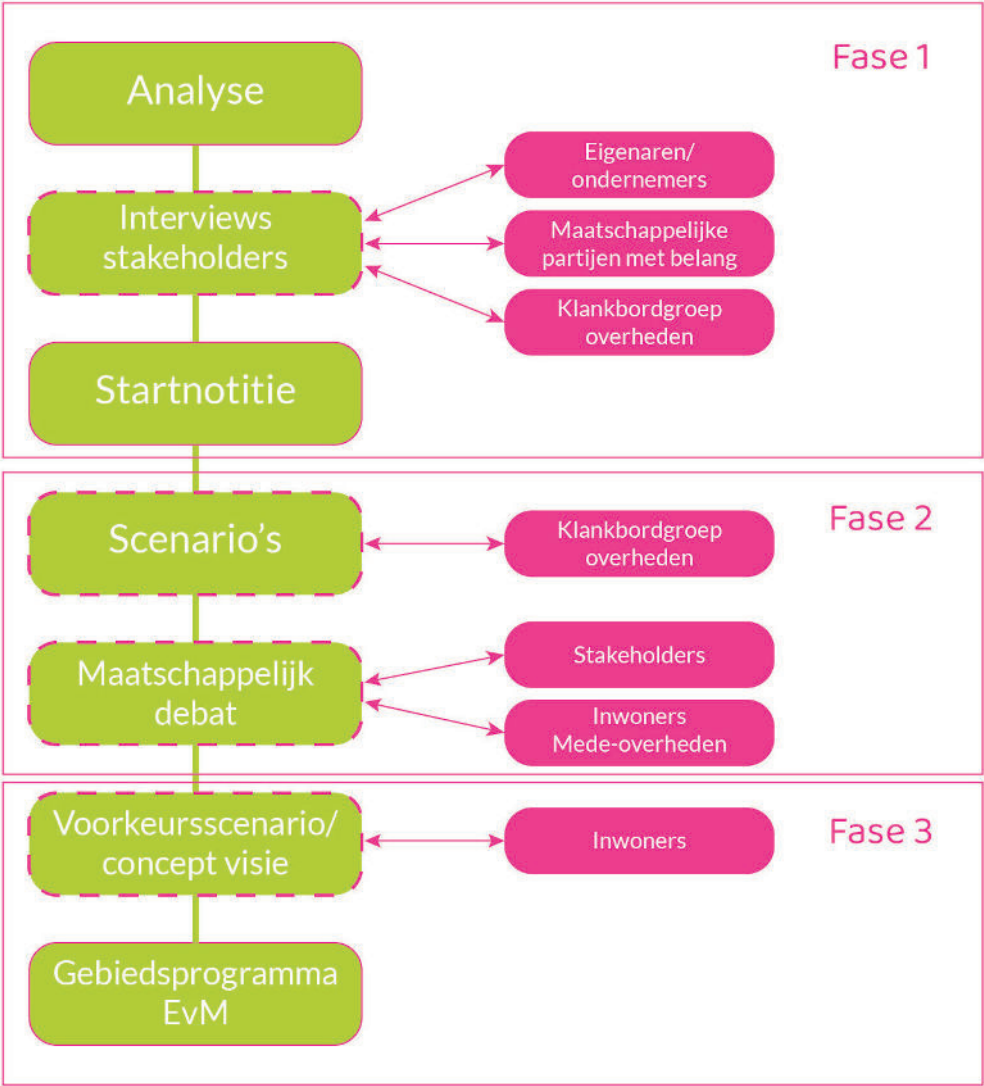
Programma's zijn belangrijke instrumenten onder de [Omgevingswet](#). Het programma kan ingezet worden voor de uitwerking of de uitvoering van de doelen, die in de omgevingsvisie staan opgenomen. Een omgevingsprogramma neemt een belangrijke plaats in de beleidscyclus in, die onder de Omgevingswet wordt gepropageerd.

Binnen deze beleidscyclus worden de doelen in de omgevingsvisie concreet (op tactisch niveau) uitgewerkt in een omgevingsprogramma in de vorm van projectvoorstellen en beleid. Vervolgens kunnen op basis daarvan concrete projecten en initiatieven worden getoetst en uitgevoerd. Binnen de beleidscyclus meet je periodiek of de gestelde doelen worden gehaald en of het beleid werkt. En pas je desgewenst de omgevingsvisie aan. Door deze cyclus ontstaat een continu en adaptief proces, waarbij beleid actueel blijft en ambities daadwerkelijk in de praktijk landen.

Binnen deze beleidscyclus is bepaald dat de Raad bevoegd is om de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan vast te stellen. Het vaststellen van Omgevingsprogramma is een bevoegdheid van het College. In de notitie 'rol raad bij het opstellen van omgevingsprogramma's' is in november 2023 afgesproken dat de raad wel de startnotitie zal vaststel-

len. Zo geeft de Gemeenteraad kaders mee voor het op te stellen Omgevingsprogramma. Daarnaast heeft het College toegezegd dat de Raad het concept Omgevingsprogramma beeldvormend of oordeelsvormend zal behandelen en zo een advies mee kan geven aan het College. Deze startnotitie wordt derhalve vastgesteld door de Gemeenteraad.

Afbeelding 3. Schematische weergave van het proces.

1.5. Proces

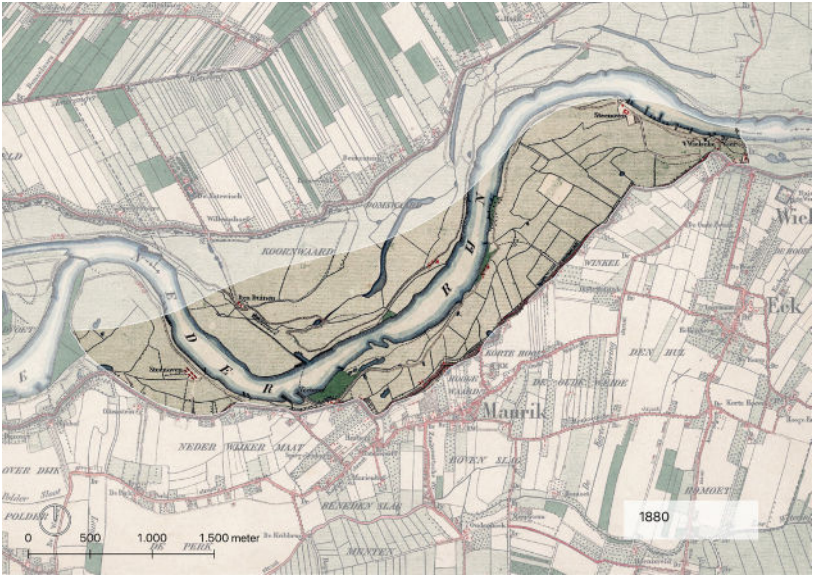
Omdat het Omgevingsprogramma een kaderstellend document is waarmee toekomstige ontwikkelingen integraal kunnen worden afgewogen, is de betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties belangrijk. Daarom wordt een uitgebreid proces voorzien waarbij zij kunnen meedenken over het Omgevingsprogramma.

Voor het opstellen van deze startnotitie (fase 1 van het Omgevingsprogramma) hebben interviews plaatsgevonden met enkele ondernemers op het Eiland van Maurik, lokale maatschappelijke organisaties en Rijkswaterstaat. In fase 2 zullen op basis van de uitgangspunten, die in hoofdstuk 6 van deze startnotitie staan verwoord, enkele scenario's worden opgesteld voor de toekomst van het Eiland van Maurik. Deze worden breed besproken, naast de genoemde partijen ook met inwoners en mede-overheden. Op basis van alle argumenten voor en tegen de scenario's zal een voorkeursscenario worden opgesteld. Deze zal in de derde fase aan alle inwoners en betrokkenen worden gepresenteerd. Ook de Raad zal beeldvormend of oordeelsvormend een advies kunnen geven over dit voorkeursscenario.

1.6. Leeswijzer

In deze startnotitie leest u in hoofdstuk 2 een beschrijving van de huidige situatie en een beknopte ontstaansgeschiedenis van het gebied. In hoofdstuk 3 gaan we in op de verandervraag, die komende jaren kan spelen voor het Eiland van Maurik. Dit vormt de opgave voor dit omgevingsprogramma. In hoofdstuk 4 beschrijven we het kader waarbinnen nieuwe ontwikkelingen zich moeten afspelen. In hoofdstuk 5 vindt u enkele eerste denkrichtingen voor de toekomstige ontwikkelingen. In hoofdstuk 6 staan tenslotte de uitgangspunten benoemd voor toekomstige ontwikkelingen. Deze vormen de basis voor de varianten die in de volgende fase worden opgesteld.

Afbeelding 4. Historische kaarten anno 1880 en 1970.

2. Huidige situatie

2.1. Geschiedenis

Het dorp Maurik lag vroeger aan de Neder-Rijn. De Neder-Rijn was een meanderende rivier, maar rond 1880 werd bij De Roodvoet de eerste meander doorgegraven. In die tijd ontstonden aan de rivier de eerste steenfabrieken, op terpen in de uiterwaarden. 's Winters overstromden de uiterwaarden. De opslibbing leverde klei op voor de steenfabrieken. In de jaren zestig werd de meander ter hoogte van Maurik doorgegraven. Er werd een (als onderdeel van drie) stuw geplaatst om de bevaarbaarheid van de Neder-Rijn te versterken. Met de afsnijding van deze rivierarm ontstond het Eiland van Maurik. De steenfabrieken Anker I en II staakten hun werkzaamheden.

In de decennia daarna werd er veel zand gewonnen waardoor het watergebied steeds groter werd en er recreatieve functies ontstonden zoals een camping en een jachthaven. Eind jaren negentig stopt de zandwinning en krijgt het gebied zijn huidige vorm. De recreatieve functies zijn sindsdien flink uitgebreid.

Afbeelding 5. Kaart anno 2022.

Afbeelding 6. Een variatie aan functies op het eiland van Maurik.

2.2. Functies

Op het Eiland van Maurik komen allerlei functies voor. Op onderstaande kaart staan deze benoemd. Zo zijn er:

- Meerdere verblijfsrecreatieve terreinen, zoals Eiland van Maurik en de huisjesparken MarinaParkBad Neder-Rijn en Soof aan de Rijn
- Strand voor dagrecreatie
- Zeilschool
- Waterskivereniging en Watersportvereniging
- Hondenuitlaatstrand
- Waterkrachtcentrale
- Vistrap om de stuw te passeren

Hieronder volgt een korte beschrijving van drie van de grotere locaties.

Vakantiepark Eiland van Maurik

De camping (op een terp van voormalige steenfabriek gelegen) is ontwikkeld tot vakantiepark Eiland van Maurik. Op het deel wat hoogwatervrij is staan vaste chalets. Op de lagere delen staan verplaatsbare vakantiehuizen welke buiten het seizoen binnendijs verplaatst moeten worden, en er is ook nog steeds een camping. De jachthaven is onderdeel van het vakantiepark.

Op het terrein zijn een zwembad, evenementencentrum, pumptrack en supermarkt te vinden. Er worden waterfietsen, elektrische sloepen, kano's/kajaks en supboards verhuurd. Al deze functies zijn

ook toegankelijk (tegen betaling) voor mensen die niet overnachten op het vakantiepark.

Evenemententerrein EVM19

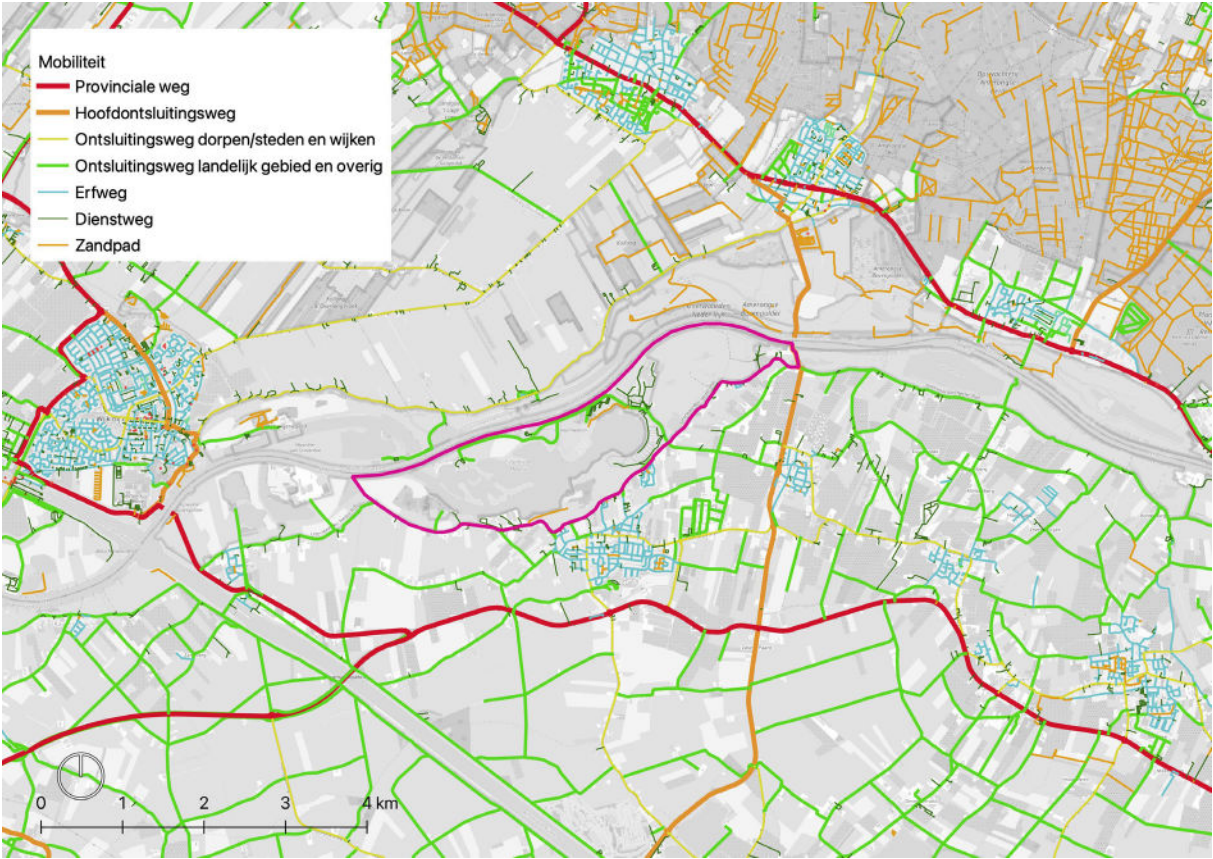
Deze locatie wordt verhuurd voor o.a. bedrijfsuitjes, teambuilding en vergaderingen. Groepen van 25 tot 5.000 personen kunnen hier terecht voor outdoor-activiteiten als quadrijden, jetski-/RIB varen of vlotbouwen.

Multigolf Pitch&Putt

Op dit golfterrein kunnen verschillende varianten van golf beoefend worden. Dit is ook een evenementenlocatie waar groepen terecht kunnen voor andere outdoor activiteiten.

Afbeelding 7. Functies bij vakantiepark Eiland van Maurik zijn openbaar toegankelijk.

Afbeelding 8. Mobiliteitskaart. Vanaf de provinciale weg is er een hoofdontsluitingsweg (oranje) die via Eck en Wiel het eiland van Maurik bereikt.

2.3. Verkeer

Op het Eiland van Maurik is één (doodlopende) toegangsweg, tot aan EVM19. Deze weg vormt een knelpunt omdat, bij gebrek aan wandel- en fietspaden, verschillende verkeersstromen gebruik maken van deze weg. Daarbij wordt er ook geparkeerd langs deze weg wat een belemmering kan vormen voor veiligheidsdiensten.

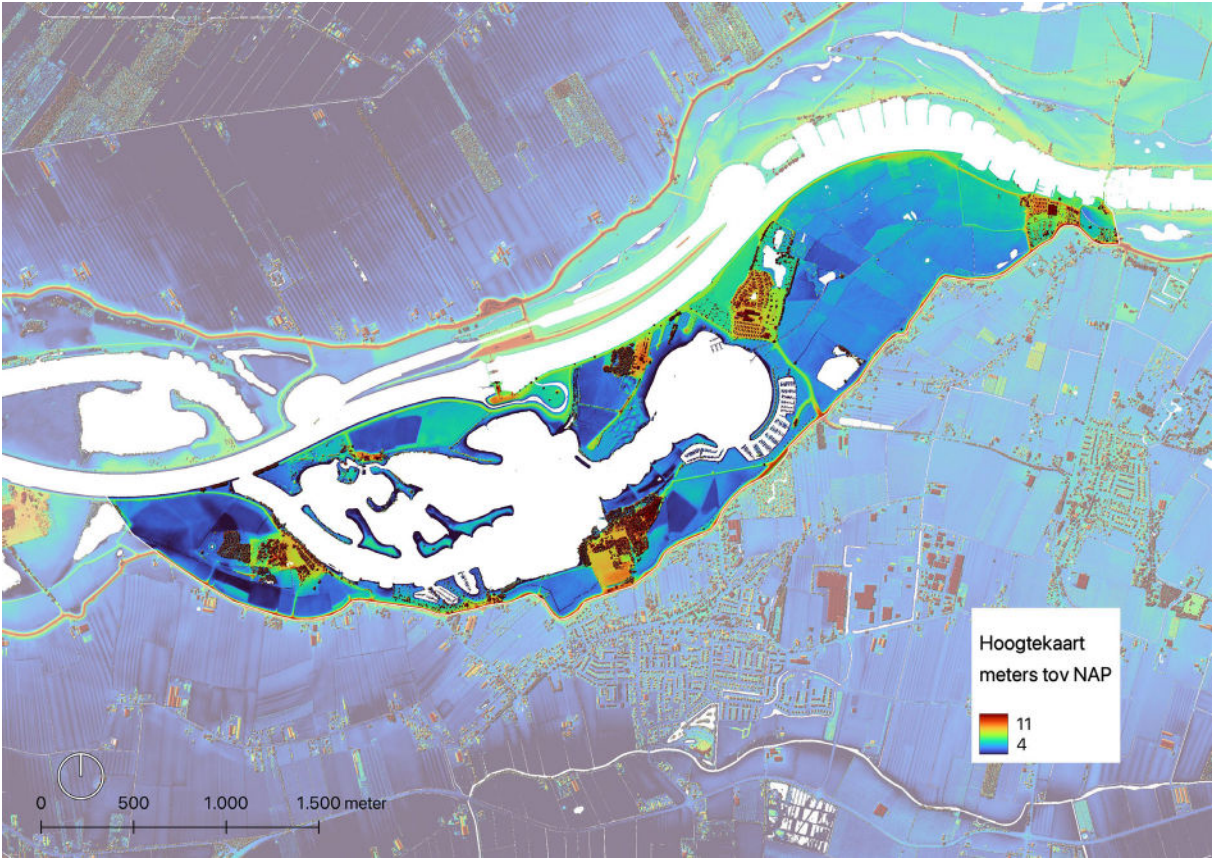
Ter hoogte van vakantiepark Eiland van Maurik kan het voor kinderen/campinggasten onduidelijk zijn dat zij deze openbare weg moeten oversteken voordat ze bij het strand zijn, wat in het verleden wel eens voor gevaarlijke situaties gezorgd heeft.

Om het Eiland van Maurik te bereiken is er vanaf de provinciale weg een rechtstreekse route die langs Eck en Wiel loopt. Toch ondervinden dorpsbewoners hinder van het vele extra verkeer in het hoogseizoen wat met caravans over de smalle bandijk rijdt.

Een ander knelpunt is de menging van verkeersstromen op de Rijnbandijk.

Afbeelding 9. Op de Rijnbandijk is één rijweg waar ook fietsers en voetgangers gebruik van maken.

Afbeelding 10. Hoogtekaart. De voormalige steenfabrieken liggen op de hoogste delen van het eiland van Maurik.

2.4. Omschrijving van het landschap

Het Eiland van Maurik is een open gebied. Dat komt omdat de uiterwaarde open moet blijven om de doorstroming van het rivierbed te waarborgen. Een aantal delen worden gebruikt als landbouwgrond (mais) of agrarisch grasland. In de Mauriksche en Ecksche Waarden staan een paar opgaande houtelementen langs waterlopen.

Tussen de vispassage en het Multigolf-terrein is een geul met ruige oevervegetatie en een houtwal erlangs. Deze (kwel)geul was al aanwezig voordat de meander doorgegraven werd. Op de hogere delen van de voormalige steenfabrieken stroomt in de winter geen water waardoor hier opgaande beplanting mag groeien. Doordat er jarenlang geen ontwikkeling heeft plaatsgevonden op deze terreinen zijn hier ongerepte bosjes ontstaan.

19

Bron: Google Maps

Afbeelding 11. Ligging van het Natura 2000 gebied, het Gelders Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone.

2.5. Natuur

Het gehele winterbed ter hoogte van Maurik valt onder het Natura 2000-gebied de Rijntakken. Alleen de Vogelrichtlijn is van toepassing op het Eiland van Maurik. In de Mauriksche en Ecksche Waarden is weidevogelgebied en (bijna) het gehele projectgebied is een ganzenrustgebied. Het ganzenrustgebied gaat over niet-broedvogels die vooral buiten het recreatieve seizoen komen foerageren en rusten.

Delen van het Eiland van Maurik vallen onder het Gelders Natuur Netwerk (GNN). Een ruimer gebied daaromheen is bestempeld als Groene Ontwikkelingszone. In deze zones mogen, op ecologisch verantwoorde wijze, andere functies met natuur gecombineerd worden.

Binnen het Eiland van Maurik liggen enkele bijzondere kwaliteiten met een (potentieel) hoge natuurwaarde:

- Aan de oostzijde van het Eiland van Maurik, tussen vakantiepark Eiland van Maurik en Soof ligt een gebied met een hoge kweldruk. Waarschijnlijk komt deze nu nauwelijks naar boven. Als de bestaande watergangen (met name waar deze gelegen zijn in de oude geul) worden verbreed en/of verdiept kan mogelijk schoon kwelwater aan de oppervlakte komen.
- De ooibosontwikkelingen rondom de oude steenfabrieken, zoals de Ankers I en II en de bosschages ten westen van de Multigolf. Deze oudere bosjes kennen een hoge waarde voor beschermde soorten als vleermuizen, uilen en allerlei soorten bosvogels. Belangrijk voor de natuurkwaliteit van de ooibossen is de combinaties van oudere bomen met een mantel- en zoomvegetatie. Van deze overgangen profiteren niet alleen allerlei soorten vogels, maar ook insecten, vlinders en kleine zoogdieren.

Afbeelding 12. Kaart met een indicatie van de kweldruk (blauw) en de mate van infiltratie (geel en rood). In het donkerblauwe deel is de kweldruk het hoogst.

3. De verandervraag

Afgelopen jaren zijn er verschillende veranderingen op het Eiland van Maurik afgekomen, die vragen om nieuwe kaders. Hieronder gaan we in op de verandervraag vanuit waterberging, natuurbehoud en recreatie.

3.1. Waterberging

Nederland ligt in een laaggelegen delta. Daarom is waterveiligheid een belangrijke voorwaarde om ons land leefbaar te houden. Vanaf 1996 is er een beleidslijn Grote Rivieren, die ervoor moet zorgen dat er in het rivierengebied voldoende ruimte is om hoogwater tijdig af te kunnen voeren. Ook speelt de beleidslijn in op toekomstige rivierverruimingen om veranderingen in het klimaat op te kunnen vangen. De Beleidslijn zorgt ervoor dat nieuwe activiteiten of objecten in het rivierbed toekomstige verruiming van de rivier niet duurder of onmogelijk maken.

Door klimaatverandering verandert het neerslagpatroon in Nederland. We krijgen in de toekomst te maken met steeds grotere neerslagpieken (naast langere periodes van droogte). En bovendien moe-

ten onze rivieren regenwater van buurlanden verwerken. Om die reden is de rijksoverheid tot de conclusie gekomen, dat er in de toekomst nog meer ruimte moet worden gereserveerd voor de rivier. Dit is opgenomen in de aangepaste beleidslijn Grote Rivieren (2025). Voor gemeenten betekent dit dat er minder mogelijkheden zullen zijn voor nieuwe bebouwde functies.

3.2. Energietransitie

Een belangrijke ontwikkeling om klimaatneutraal te worden in 2050 (landelijk doel) is de energietransitie, waarbij we het gebruik van fossiele brandstoffen wordt vervangen door hernieuwbare vormen van energie. In de gemeente Buren onderzoeken we de mogelijkheden voor aquathermie. Bij aquathermie wordt gebruik gemaakt van warmte die in het (in dit geval) oppervlaktewater van de rivier zit. Als water warmer is dan de lucht of de bodem kan deze met warmtewisselaars uit het water worden gehaald. Als deze ontwikkeling op het Eiland van Maurik mogelijk wordt, vraagt dat ruimte voor installaties, kabels en leidingen.

3.3. Natuurontwikkeling

Het Eiland van Maurik valt voor een groot deel binnen Natura 2000, waar overheden zich moeten inspannen om een goede kwaliteit van de natuur te behouden en te versterken.

Eiland van Maurik is aangewezen als Natura 2000 vanuit de Vogelrichtlijn. Dat wil zeggen dat de inspanningen hier gericht zijn op het instandhouden van het leefgebied van vogels. Afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden dat de kwaliteit van de natuur in Nederland onvoldoende vooruitgaat. Daarom zijn afgelopen jaren natuurdoelanalyses opgesteld waarin is onderzocht hoe de kwaliteit van de natuur kan worden verbeterd.

3.4. Recreatie

Veel mensen maken gebruik van het landelijk gebied om te sporten, te bewegen en te recreëren. Recreatie komt dan ook voor in allerlei vormen en dat vraagt ook veel verschillende recreatiegebieden. Iedereen gebruikt gebieden in de eigen woonomgeving om de wandelen, te fietsen of te sporten.

3.4.1. Eiland van Maurik voorziet in de recreatiebehoefte

Als je een weekendje weg bent, een uitje hebt met je werk of langere tijd op vakantie gaat kijk je naar een veel grotere omgeving. Het Eiland van Maurik biedt al deze vormen van recreatie en ontspanning. Vanaf de jaren '80 heeft de recreatie zich gestaag

ontwikkeld tot de combinatie van activiteiten die er nu is; dagrecreatie in de vorm van een dagstrand, de Multigolf en diverse wateractiviteiten, verblijfsrecreatie in de vorm van huisjes en een camping en (groeps)evenementen.

Binnen de recreatie zijn veel ontwikkelingen gaande. Hieronder gaan we in op trends en ontwikkelingen, die we bij ondernemers en mogelijke nieuwe initiatiefnemers afgelopen jaren zijn tegengekomen.

3.4.2. Veranderingen in dagrecreatie

Behoeftte aan vermaak, plezier en verrassende activiteiten neemt toe

In de zomer zijn de stranden in Nederland populair. Tegelijk zien recreatieschappen ook een verandering in de vraag. Alleen een strand is niet meer genoeg. Er is meer behoefte om een strandbezoek te combineren met andere activiteiten en faciliteiten. Dat kan een horecagelegenheid, een speeltuin of andere activiteiten zijn. Afgelopen jaren zag Uiterwaarde het bezoek aan het openbare strand op het Eiland van Maurik teruglopen, waarbij andere locaties met meer faciliteiten juist in de lift zitten.

De laatste jaren heeft het Eiland van Maurik bovendien meerdere malen te maken gehad met blauwalg. Dit heeft mogelijk ook geleid tot een wat lagere bezetting van het dagstrand.

Waterrecreatie blijft populair en verbreedt zich

Op het Eiland van Maurik kan veel aan watersport worden gedaan (zie hoofdstuk 2). De mogelijkheden op het water blijven zich ontwikkelen en daar is ook vraag naar. Afgelopen jaren is het kitesurfen sterk opgekomen. Maar ook bijzondere vormen van overnachten of borrelen op het water zijn bijzonder populair. Tegelijk merken ondernemers op het Eiland van Maurik dat de behoefte aan plekken in jachthavens afneemt.

Groei in evenementen

Het aantal evenementen neemt toe. Volgens Statista is de omzet van evenementen in Nederland afgelopen jaren flink gestegen. Dat geldt voor allerlei type evenementen, zoals muziekevenementen, maar ook zakelijke evenementen. Ook ondernemers op het Eiland van Maurik merken dat de behoefte aan evenementen toeneemt.

Wandelen en struinen

De behoefte om te wandelen en 'in de natuur' te zijn neemt toe. Binnen Maurik zijn weinig mogelijkheden om in de natuur te struinen en te wandelen. Ook op het Eiland van Maurik zijn de mogelijkheden beperkt. Wandelen beperkt zich grotendeels tot de asfaltwegen op het Eiland en op de dijk. Uit gesprekken en bijeenkomsten komt naar voren dat inwoners deze mogelijkheden wel graag vergroot zien worden.

Vraag naar evenementen en bijzondere (groeps) activiteiten

De vrijetijdssector kent een stabiele groei in Nederland. Veel mensen zijn in hun vrije tijd op zoek naar een bijzondere beleving. Hiermee wil men via recreatie even ontsnappen uit het drukke dagelijkse leven. Een belangrijke toename van recreatie zit in uitjes met familie, vrienden of werk.

Beleving en educatie

Een andere belangrijke trend is dat mensen graag iets opsteken van hun vakantie of uitje. Het aantal bezoekerscentra of informatiepunten bij met name natuurgebieden neemt toe. Waarbij opvallend is dat bezoekerscentra vaker een bredere rol vervullen, zoals educatie, startpunt voor recreatie, horeca, winkels of tentoonstellingen. Volgens een verkenning 'bezoekerscentra hebben toekomst' blijft de rol van bezoekerscentra relevant, zeker nu natuurbeleving steeds belangrijker wordt.

Gezondheid wordt steeds belangrijker

Nederlanders hechten steeds meer waarde aan gezondheid. De groeiende trends naar een gezonde levensstijl wordt ook doorgezet in de vrije tijd. Wandelen en fietsen zijn populairder geworden, inspeland op trends als vergrijzing, gezond leven en duurzaamheid (bron: beleidskader recreatie en toerisme, provincie Gelderland). Ook in de Omgevingsvisie gemeente Buren wordt deze trend benoemd. De gemeente kiest ervoor om gezondheid een centrale plek te geven in

het ontwikkelen van haar leefomgeving. In de visie noemt de gemeente zichzelf een "gezonde en veilige gemeente, waar iedereen gemakkelijk kan sporten, bewegen, spelen en recreëren in een prettige woonomgeving en zich daar veilig voelt."

3.4.3. Veranderingen in verblijfsrecreatie

Recreatie gericht op rust, gezondheid en natuur neemt toe

De behoefte aan meer bijzondere en natuurgerichte vormen van recreatie neemt toe. Staatsbosbeheer heeft bijvoorbeeld afgelopen jaren geïnvesteerd in vormen van natuurkamperen. Maar veel mensen zoeken juist wat luxere vormen van verblijfsrecreatie in de natuur. Ook worden vakantiekeuzes beïnvloed door de zoektocht van mensen naar rust, herstel en balans, waardoor gezondheid en ontspanning belangrijke ingrediënten zijn voor vakanties (recreatiebeleving.nl). Daardoor zijn rustige natuurlijke omgevingen en een combinatie met b.v. wellness populair. Vaak gaat deze behoefte samen met de behoefte aan luxe. Kamperen wordt steeds vaker gecombineerd met luxe en comfort. Denk aan glamping, tiny houses of stijlvolle chalets met eigen sanitair (recreatiebeleving.nl).

Verlengen van het seizoen

Een belangrijke trend onder vakantieparken is om meer jaarrond aanbod te hebben. Daarmee wordt het seizoen verlengd en ben je als ondernemer minder afhankelijk van die paar maanden

in de zomer. Dat geeft de kans om een minder intensief vakantiepark te exploiteren. De behoefte aan natuurbeleving en luxe gaat vaak gepaard met seizoensverlenging.

3.5. Verkeer en bereikbaarheid

Verkeer is een belangrijk vraagstuk op en rond het Eiland van Maurik. Zo is er door ondernemers en maatschappelijke organisaties aangegeven dat er op meerdere plekken wensen liggen om de menging van verkeersstromen weg te nemen, omdat dit kan zorgen voor gevaar en overlast:

- De toegangsweg tot het Eiland van Maurik richting alle dagrecreatieve voorzieningen loopt langs de camping, terwijl deze weg ook wordt gebruikt door wandelaars en fietsers die richting de dijk gaan of overstekende campingsgasten. Het beter scheiden en blijvend afremmen van verkeer is hier een opgave.
- De Rijnbandijk kent een sterke menging van verkeer, bestaande uit bestemmingsverkeer voor het Eiland van Maurik, doorgaand verkeer (waaronder toergasten), fietsverkeer en wandelaars. Het ontmengen en afremmen van verkeer is hier eveneens een opgave. De Rijnbandijk is bovendien door de drukte gedurende het voorjaar en de zomer een barrière voor inwoners. Als er meer mogelijkheden voor gebruik komen voor inwoners is dit eveneens een opgave.

4. Kaders voor ontwikkelingen

Door de ligging van het Eiland van Maurik in het rivierbed en de ligging (grotendeels) binnen Natura 2000 gebied gelden er veel kaders voor toekomstige ontwikkeling. Daar gaan we in deze paragraaf op in.

4.1. Beleidslijn Grote Rivieren algemeen

In februari 2025 is de nieuwe Beleidslijn Grote Rivieren (BGR) vastgesteld. Hierin is het nieuwe beleid voor het veilig functioneren van de rivieren vastgelegd. Het beschermt de afvoercapaciteit, waterveiligheid en rivierbelangen voor de lange termijn. Dit strategische beleid is uitgewerkt in de Beleidsregels Grote Rivieren (Bgr). Dit zijn juridisch bindende regels voor het beoordelen van vergunningaanvragen. Om te zorgen voor een goede koppeling met de Omgevingswet worden de regels in het Bgr ook vertaald naar het BKL (Besluit Kwaliteit Leefomgeving), de BAL (Besluit Activiteiten Leefomgeving) en de Omgevingsregeling.

4.1.1. Wijzigingen in BGR

In de Beleidslijn Grote Rivieren is een aantal wijzigingen opgenomen, die belangrijk zijn voor de regelgeving op het Eiland van Maurik.

- Het onderscheid tussen het stroomvoerend en bergend regime (uit de oude Beleidslijn Grote Rivieren) is komen te vervallen. Voorheen konden sommige activiteiten nog worden toegestaan in het gebied met een bergend regime. Nu geldt ook hier het strengste regime. Hier hanteert het Rijk het zgn. 'nee, tenzij' voor activiteiten, die niet aan een rivier zijn gebonden.
- Er zijn extra voorwaarden opgenomen voor het uitbreiden, slopen en vervangen van bouwwerken.
- Er zijn nieuwe regels voor tijdelijke en periodieke activiteiten.
- Er is een duidelijke lijst opgenomen van wat wordt verstaan onder riviergebonden activiteiten (art 4 BGR)

Riviergebonden activiteiten (Bgr artikel 4)		
#	Riviergebonden activiteit	Voorbeelden
1	Aanleg of wijziging van een waterstaatkundig kunstwerk (bijv. dijken, kades, oevers)	Aanleg/wijziging van dijken, kades, kribben, oeverwerken.
2	Aanleg van voorzieningen voor betere en veilige afwikkeling van beroeps- of recreatievaart (bijv. aanleg steigers, aanleg faciliteiten voor schepen)	Steigers, aanlegplaatsen, vaarinfrastructuur, verkeersvoorzieningen.
3	Bouw of wijziging van een waterkrachtcentrale	Bouw of wijziging van waterkrachtinstallaties in of bij de rivier.
4	Vestiging of uitbreiding van een overslagbedrijf of overslagfaciliteit, als dat gekoppeld is aan vervoer over de rivier	Bedrijven of faciliteiten voor goedere- noverslag over water.
5	Aanleg of wijziging van een scheepswerf voor beroeps- of plezier- vaartuigen + daaraan verbonden activiteiten (zoals in het Besluit activiteiten leefomgeving)	Aanleg/uitbreiding van werven en activiteiten die daarbij horen.
6	Aanleg, beheer of verbetering van natuur in het rivierbed	Aanleg, beheer of verbetering van natuur in het rivierbed.
7	Verbetering van de waterkwaliteit (bijv. maatregelen om vervuiling tegen te gaan)	Maatregelen zoals vispassages, zuiveringsvoorzieningen.
8	Uitbreiding of wijziging van een bestaande steenfabriek in het rivierbed	-
9	Aanleg van voorzieningen voor waterrecreatie of extensieve uiterwaardrecreatie ("onlosmakelijk met waterrecreatie ... verbonden")	Uiterwaardpaden, kanosteigers, informatiepunten, recreatieve infrastructuur.
10	Winning van oppervlaktedelfstoffen (delfstoffen die uit de rivierbodem kunnen komen)	Zand- of grindwinning als deze rivierkundig kan worden ingepast.
11	Aanleg van noodzakelijke voorzieningen voor agrarisch, landschappelijk of vergelijkbaar beheer van het rivierbed	Agrarische, landschappelijke of beheeractiviteiten die noodzakelijk zijn.
12	Landschappelijke of cultuurhistorische voorzieningen	Behoud van elementen zoals historische oevers of archeologische waarden.
13	Drinkwaterwinning & aquathermie	Voorzieningen voor waterwinning of warmtewinning uit rivierwater.

Afbeelding 13. Tabel met activiteiten die riviergebonden zijn volgens Beleidsregels Grote Rivieren.

Wat zijn riviergebonden activiteiten?

De nieuwe beleidsregels maken een sterk onderscheid in riviergebonden activiteiten en niet-riviergebonden activiteiten. Je spreekt van riviergebonden activiteiten als ze daadwerkelijk nergens anders kunnen plaatsvinden, als ze dus onlosmakelijk met de ligging aan de rivier te maken hebben. Volgens artikel 4 zijn de riviergebonden activiteiten, zoals genoemd in de tabel hiernaast, in principe toegestaan mits aan voorwaarden wordt voldaan (dik gedrukt zijn de meest relevante activiteiten voor dit omgevingsprogramma).

De reden dat juist deze activiteiten “riviergebonden” zijn, is omdat ze nauw verbonden zijn met het water of het rivierbed. Ze zijn ofwel functioneel gebonden aan de rivier (zoals scheepvaart, overslag) of hebben een belangrijke ecologische of waterkundige betekenis (zoals natuur, waterkwaliteit). Het beleid is erop gericht om bij deze activiteiten de rivierkundige functie niet te belemmeren én optimale waterveiligheid en ruimte voor afvoer te behouden. Activiteiten die functioneel met de rivier verbonden zijn en daarom in principe toelaatbaar.

4.1.2. Welke effecten heeft dat voor het Eiland van Maurik?

Nieuwe bouwwerken

Nieuwe permanente bouwwerken zijn in de Bgr in principe uitgesloten, tenzij het gaat om hele specifieke riviergebonden activiteiten. Ook kleine bouwwerken van minder dan 30 m² vallen buiten de vergunningplicht, maar mogen niet het rivierkundig belang schaden.

Functieverandering van bestaande bouwwerken

Bestaande bouwwerken mogen in principe wel van functie veranderen, maar niet in een niet riviergebonden functie als het dat nog niet was. Wijzigen naar wonen mag hoe dan ook niet. Zo mag een kantoorpand bijvoorbeeld niet worden gewijzigd in een woning.

Aanpassen van bestaande bouwwerken

Bestaande bouwwerken mogen wel vervangen worden. Ook is een eenmalige uitbreiding van 10% mogelijk onder de nieuwe beleidsregels.

Tijdelijke voorzieningen

De beleidslijn Grote Rivieren geeft wel de mogelijkheid om tijdelijke en/of periodieke activiteiten toe te laten in het rivierbed. Het gaat dan om activiteiten die demontabel zijn en alleen in de zomerperiode gebruik maken van het rivierbed.

Drijvende voorzieningen

Drijvende voorzieningen wordt in de Bgr niet expliciet genoemd als riviergebonden activiteiten. Artikel 6 van de Bgr stelt dat activiteiten alleen toestemming krijgen als ze geen onaanvaardbare belemmering vormen voor waterafvoer, berging of veiligheid. Daarmee ligt het voor de hand dat nieuwe drijvende voorzieningen in de luwte moeten liggen van de stroombanen. Tijdelijke drijvende voorzieningen zijn eveneens wel voorstelbaar. Ook de aanleg van steigers t.b.v. dagrecreatieve activiteiten zijn mogelijk.

Conclusies over toekomstige ontwikkelingen in het rivierbed

Nieuwe bebouwde functies kunnen niet worden toegelaten. Bouwwerken die kleiner zijn dan 30 m² vallen buiten de vergunningsplicht. Ook dan zal echter gemotiveerd moeten worden waarom dit nodig is en als het rivierkundig belang niet wordt aangetast.

Nieuwe verblijfsrecreatie is alleen mogelijk als het gaat om tijdelijke voorzieningen, die alleen in de zomerperiode in het rivierbed voorkomen. Dit kunnen waarschijnlijk zowel drijvende voorzieningen zijn als voorzieningen op land.

Nieuwe dagrecreatieve activiteiten zijn mogelijk. Ook hiervoor geldt dat het geen permanente bouwwerken mogen zijn. Activiteiten op het water zijn mogelijk.

4.2. Natura 2000 Rijntakken
deelgebied Uiterwaarden
Neder-Rijn

Een groot deel van het Eiland van Maurik maakt deel uit van een uitgestrekt Natura 2000 gebied De Rijntakken. Dit Natura 2000 gebied beslaat zowel de rivieren en uiterwaarden van de Waal, de IJssel en de Rijn. Het is een uitgestrekt gebied van ongeveer 24.000 hectare groot. Samen vormen ze een ecologische verbinding tussen natuurgebieden in Duitsland en de Hollands-Zeeuwse Delta, maar ze verbinden ook de randmeren en moerasgebieden in Noord-West Overijssel en Friesland met de stuwwallen van de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug en Montferland. De bijzonderheid van de natuur in deze uiterwaarden is de rivierdynamiek, die zorgt voor specifieke natuur, met gradiëntverschillen, geleidelijke overgangen tussen bossen, struwelen, ruigtes en grasland en periodieke overstroming en opslibbing van klei. De bijzonderheid van de natuur in de uiterwaarden zit hem in verschillende aspecten. De wisselende waterstanden en overstrombaarheid zorgen voor bijzondere natuurwaarden die niet overal voorkomen.

Het hele Natura 2000 gebied De Rijntakken is opgedeeld in vier delen. Het Eiland van Maurik maakt deel uit van deelgebied Uiterwaarden Neder-Rijn, wat de uiterwaarden van de Neder-Rijn tussen Heteren en Wijk bij Duurstede beslaat. De uiter-

waarden zijn gevarieerd in breedte en hoogteligging. De Neder-Rijn moet in perioden met hoge rivierafvoer 1/6 van de Rijnafvoer voor haar rekening nemen. In perioden met lage rivierafvoer wordt het water op peil gehouden door de stuw bij Maurik. Door de stuwende werking is de rivierdynamiek in het verleden sterk verminderd en zijn de waterstanden in de uiterwaarden een groot deel van het jaar constant. In de oevers van meanders in de uiterwaarden zit dan ook weinig dynamiek. Bijzondere kwaliteit in de uiterwaarden van de Neder-Rijn is de relatie met de aangrenzende stuwwallen. Op deze overgangen komen restanten van hardhoutoibossen voor. Door kwel vanuit de rivier en vanuit de hogere gronden kan het water in poelen en plassen in de uiterwaarden van goede kwaliteit zijn. De Amerongse Bovenpolder is een relatief hooggelegen uiterwaard waar soortenrijke glanshaverhooilanden voorkomen. Het is een geaccidenteerd terrein met hoge, droge ruggen en vochtige laagten die incidenteel geïndeerd worden.

Aan de zuidzijde van de Neder-Rijn ontbreken deze relaties met het achterland. Door het ontbreken van dynamiek is een deel van de habitats, die vroeger voorkwamen in de uiterwaarden van de Neder-Rijn buiten bereik. Meest geschikte habitats op het Eiland van Maurik zijn moerasontwikkeling, langzaam droogvallende overstromingsvlaktes en (vochtige) graslanden. Daarnaast liggen er kansen om in een deel van het gebied meer kwel aan de oppervlakte te laten komen.

Weidevogelgebieden en ganzenrustgebieden

Binnen het Eiland van Maurik is een aantal specifieke beschermingszones aangewezen voor vogels. Tussen het recreatiegebied 'Eiland van Maurik' en recreatieterrein Soof ligt een weidevogelgebied, die is beschermd in het provinciale beleid. Daarnaast is het grootste deel van het Natura 2000 gebied aangewezen als ganzenrustgebied.

Afbeelding 14. De ligging van de weidevogelgebieden en ganzenrustgebieden binnen het Natura 2000 gebied De Rijntakken.

Afbeelding 15. Mogelijke ontwikkeling vanuit het oogpunt van natuurontwikkeling op het Eiland van Maurik.

5. Denkrichtingen voor de toekomst

In dit hoofdstuk bespreken we een aantal denkrichtingen voor de toekomst van het Eiland van Maurik. Door de wet- en regelgeving zijn de mogelijkheden voor ontwikkeling en de mogelijke ingrepen in het gebied beperkt. Daarom geven we in dit hoofdstuk eerst een beeld van de mogelijke ontwikkelingen per thema. Vervolgens combineren we een aantal thematische denkrichtingen naar uitgangspunten voor de toekomst.

5.1. De toekomst van de natuur

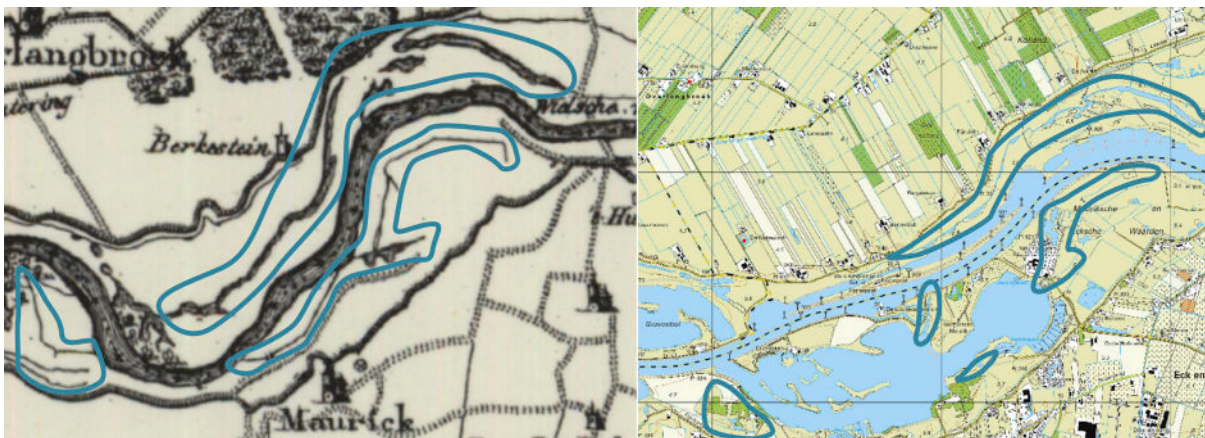
In hoofdstuk 3 gaven we aan wat de doelstellingen zijn voor de natuur in de uiterwaarden. Uitgangspunt daarbij is dat er in de Neder-Rijn geen sprake is van een grote rivierdynamiek met wisselende waterstanden. Belangrijke ingrediënten voor het vergroten van de waarde van natuur zijn daarom vormen van natuur die horen bij een rivier met een relatief stabiele waterstand:

- Het versterken van de kwaliteit van het weidevogelgebied door meer natuurinclusief en extensief beheerd grasland. Dit kan gecombineerd worden met het verbreden van waterlopen, waardoor de kwelstroom van schoon kwelwater op gang kan worden gebracht.
- Het versterken van de oevers met een flauwe overgang tussen water, overstroombare oevers en bosschages. Deze kans kan vooral aan de zuidelijke oever worden ontwikkeld, gezien de noordzijde grotendeels bezet is met dagrecreatieve activiteiten en stranden. Deze mogelijkheden zijn het meest effectief op plekken waar de oevers grenzen aan opdiep water. Deze kans lijkt het grootst in de oude riviermeander, omdat deze mogelijk niet of minder is afgegraven. Waar afgravingen hebben plaatsgevonden is het water bijzonder diep.

Afbeelding 16. Ligging van de stroombanen van de Neder-Rijn. Opvallend is de stroombaan die achter de voormalige steenfabriek Anker II ligt. Daarmee wordt geaccentueerd dat de steenfabriek op een eiland ligt.

Afbeelding 17. Kaarten met de ligging van oude geulen. In de oude geulen kunnen mogelijk de waterlopen worden verbreed (tot een geul) om daarmee ruimte te geven aan kwelwater (in het oostelijke deel van het Eiland van Maurik, zie ook hoofdstuk 2).

- Het creëren van nieuwe laagtes, die periodiek overstromen en dan lange tijd nat blijven, waardoor moerassige omstandigheden kunnen optreden. Deze kans doet zich vooral voor in de (oude) stroombanen van de rivier. Deze liggen met name aan de zuidzijde van de uiterwaarden.
- Versterken van het kleinschalige landschap met hagen en bomenrijen. Aandachtspunt daarbij is dat nieuwe beplanting de stuwende werking van de rivier niet mag vergroten. Dit vraagt om specifieke inrichtingsmaatregelen, zoals met de stroom mee ontwerpen.

Vanuit het oogpunt van natuurontwikkeling is het beschermen van het weidevogelgebied en het terugbrengen van natuurwaarden die passen bij de beperkte rivierdynamiek belangrijk. Door de relatief constante waterstanden en het ontbreken van gradiënten beperken de mogelijkheden zich tot meer natuurvriendelijke oevers en beperkte bosvorming. Deze waarden zouden gerealiseerd kunnen worden aan de zuidoever van de oude meander. Ook kunnen nieuwe laagtes worden gerealiseerd die semipermanent onder water staan. Voor het weidevogelgebied geldt dat door middel van extensief beheer een meer kruidenrijk grasland zou kunnen ontstaan, wat ten goede komt aan het beschermen van de weidevogels.

Afbeelding 18. Mogelijke ontwikkeling vanuit het oogpunt van recreatie op het Eiland van Maurik.

5.2. Het ontwikkelen van recreatie

De mogelijkheden om recreatie verder door te ontwikkelen zijn zoals gezegd beperkt door de belangen van waterafvoer en berging. Toch zijn er enkele denkrichtingen mogelijk om te recreatiestructuur te verbeteren. Dit kan zowel gaan om dagrecreatie als verblijfsrecreatie.

Het ontwikkelen van dagrecreatie

- De ontwikkeling van struin- en wandelroutes. Er zijn meerdere deelgebieden op het Eiland van Maurik waardoor de weidsheid en de aanwezige natuur heel aantrekkelijke struinroutes zijn te creëren. Door een duidelijke koppeling te maken met het dorp zelf kan een mooi uitloopgebied voor het dorp ontstaan.
- In bestaande bebouwing is het mogelijk om een kleinschalige dagrecreatieve functie of ontmoetingsfunctie te realiseren. Dit zou in de vorm van een bezoekersfunctie kunnen, waar ook educatie, tentoonstellingen of kleinschalige horeca wordt aangeboden.
- Dagrecreatie op het water kent ook nog verschillende mogelijkheden om door te ontwikkelen.

De ontwikkeling van verblijfsrecreatie

De ontwikkeling van verblijfsrecreatie is bijzonder beperkt, omdat het in de nieuwe Beleidslijn Grote Rivieren in een groot deel van het gebied niet

mogelijk is om nieuwe bebouwde functies te realiseren. Het ontwikkelen van een kleinschalig natuurinclusieve kampeerterreinen of het realiseren van seizoensgebonden, kleinschalige en demontabele huisjes lijkt enige mogelijkheden te bieden. Tenslotte kan gedacht worden aan kleinschalig drijvende objecten die gericht zijn op verblijfsrecreatie.

5.3. Denkrichtingen voor verkeer

Om de verkeerssituatie op en rond het eiland te verbeteren is het nodig om losse voorzieningen voor wandelaars en fietsers te maken. Op het Eiland van Maurik ligt er een kans om een vrijliggend pad te maken, waarmee auto's en fietsers / wandelaars worden gescheiden. Tegelijk dient de toegangsweg geen racebaan te worden. Daarom dient ontmenging gekoppeld te worden aan remmende maatregelen. Rond vakantiepark Eiland van Maurik dient een heldere oversteekplek te blijven.

Om het verkeer op de Rijnbandijk te ontmengen kan gedacht worden aan een wandelpad onderaan de dijk. Dit kan tevens onderdeel zijn van een ommetje of struinroute.

6. Uitgangspunten voor het omgevingsprogramma

De (toekomstige) aangescherpte eisen voor waterberging zijn groot en de mogelijkheden voor nieuwe bebouwde ontwikkelingen zijn relatief klein. Tegelijk is de potentie voor natuurontwikkelingen aanzienlijk. Bovendien kent het gebied een aantal kwaliteiten die het voor inwoners en dagrecreanten een bijzonder aantrekkelijk gebied maken. Er is veel potentie om de waarde van het gebied voor inwoners verder te vergroten en bij te dragen aan de gezonde leefomgeving, een belangrijke doelstelling uit de omgevingsvisie van de gemeente Buren.

We benoemen voor de ontwikkeling van het Eiland van Maurik en de uitwerking van het omgevingsprogramma Eiland van Maurik een zevental uitgangspunten. De volgorde is bewust gekozen. Er spreekt op basis van de verandervraag in onze gemeente en de kaders die gelden een prioriteit in uit.

Onze uitgangspunten voor het uitwerken van het omgevingsprogramma Eiland van Maurik

1. We benutten de unieke kwaliteiten van het Eiland van Maurik om dagrecreatie in de toekomst verder te versterken. Deze bijzondere (recreatieve) kwaliteiten zijn de mogelijkheden van waterrecreatie in een natuurlijke groene omgeving, de (beleving van de) uitgestrektheid van (delen) van het eiland en de combinatie van natuur en water. We onderzoeken welke vormen van dagrecreatie mogelijk zijn op het water en aan de oevers zonder dat de kwaliteit van de natuur daar hinder van heeft. We zetten niet in op dagrecreatieve activiteiten die niet goed aansluiten op de unieke kwaliteiten die het Eiland van Maurik heeft en die beter op een andere locatie kunnen worden ontwikkeld.
2. We vergroten de mogelijkheden voor inwoners om te recreëren en te genieten van de natuur en het landschap op het Eiland van Maurik. Het benutten van wandelmogelijkheden en natuurbeleving draagt bij aan een gezonde leefomge-

ving. Zo zetten we in op het vergroten van het aantal wandel- en struinpaden en de toegankelijkheid van het water voor inwoners.

3. We zetten in op het versterken van de natuur met de potentie die het Eiland van Maurik heeft binnen het grotere geheel. Bij nieuwe (economische) ontwikkelingen maken we een combinatie met het halen van de natuurdoelen.
4. We vergroten de verkeersveiligheid voor fietsers en wandelaars. We zien dit als een belangrijk actiepunt en ook randvoorwaardelijk voor de toekomstige ontwikkeling van het Eiland van Maurik.
5. We benutten de ontwikkelmogelijkheden op het Eiland van Maurik om de kwaliteit van bestaande functies te verbeteren of om via transformatie van functies (zoals de voormalige steenfabrieken) andere doelen op het Eiland van Maurik te behalen. De bestaande

mogelijkheden voor tijdelijke (en/of drijvende) voorzieningen, kleinschalige uitbreidingen en ondersteunende bouwwerken bij bestaande of te transformeren locaties kunnen we daarvoor inzetten. Hiervoor kijken we goed welke kwaliteiten we in de toekomst graag geborgd zien en hoe de nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan een integrale verbetering van het Eiland van Maurik. Dus ook de toegankelijkheid en natuurversterking horen bij de afweging of deze middelen kunnen worden ingezet.

6. We borgen de watervoerende en waterbergende capaciteit van de Neder-Rijn en spelen daarbij in op toekomstige pieken in waterafvoer.
7. We houden oog voor de mogelijke rol van het Eiland van Maurik bij de energietransitie. De afvoercapaciteit van de Neder-Rijn is daarbij een harde randvoorwaarde.

LOS • ruimte maak je samen
Nieuwe Linie 1-3, 5264 PJ Vught
Telefoon: 073 - 7113770

info@losruimte.nl
www.losruimte.nl